

ДІЛО

виходить щоденно передполуднем

РЕДАКЦІЯ
І АДМІНІСТРАЦІЯ:
Львів, Ринок ч. 10, II. пов.
Конто почт. шашн. 143322.
Адреса для телеграм:
«Діло», Львів.
Гол. Редактор приймає від
11—12 год. передполуднем
Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА:
Місячно: в праю +50 зол.
За границею:
В Америці: 1 долар, Франції,
Голландії, Бельгії 20 фр. фр.,
Італії 750 ал., Німеччині 750 ал.,
Швейцарії 8 шв. фр., Чехо-
словацькій 20 ч. к., Румунії 150
лей, Болгарії 750 ал., Австрії
750 ал. — Зміна адреси 1 зол.

Телеф. Редакції: 29-41.
Друкарні 29-26.
В СПРАВІ ОГолошень
ЗВЕРТАТИСЯ ДО АДМІН.
СТРАЖІ.
ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА
20 сот.

„Націоналістична“ рецедива.

Львів, 3. лютого 1928.

На склоні минулого 1927 року перебула українська суспільність на Радянській Україні цілу низку „кампаній“ у ювілейних. Святочно обходили там десятиліття більшовинської революції, святочно благословляли хвилю повстання „спасення“ для комуністів чеки, неменше святочно розправлялися на ювілейних з'їздах у десятиліття своєї влади і з опозицією, з ветеранами та провідниками власної революції. Словом місяці жовтень, листопад і грудень минулого року були рекордовими під оглядом ювілейних кампаній. Але й у січні цього року без них не обійшлося. Святкували роковини смерті Леніна.

Та всеж цього року вже від січня стало їх менше тих офіційальних ювілейних кампаній і вся тамошня суспільність від них відіткнулася. Цей відпочинок повинен би стати навіть досить довгим, бо й таку асебсорбуючу кампанію (яке не ювілейну!) як перевибори рад, що відбувалися досі річчю в теперішню пору, відложено на осінь. Не значить воно, щоби там взагалі припинено на деякий час усі кампанії. Ні, бо хоч нема ні ювілейних, ні передвиборчої до рад, то за те є тепер з великим зав'язанням провадження кампанія „добровільного“ самооподаткування населення (на основі декрету!), передовсім селянства на потреби локального і загальнодержавного значіння, яких не може покрити державний скарб з тих податків, що ними обкладає держава всіх примусово, титулом екзекуції зобов'язань громадян су-проти держави. За те пролетарська держава виконує свої зобов'язання супроти тих-же громадян на культурному, господарському, санітарному та інших ділянках таким чином, що крім примусового оподаткування, видає декрети про „добровільне“ їх самооподаткування на ті цілі, переводячи їх у життя при допомозі всього державного апарату. Поза тим відбувається в УСРР ще одна офіційна, до деякої міри навіть „ювілейна“ кампанія, але це вже серед самих комуністів, а саме: чистка партії від опозиціоністів і набір нових кадрів до партії з нагоди десятиліття комуністичної революції. Є це набір самих прихильників Сталіна і тим самим підготовка до відложеної на осінь передвиборчої кампанії до рад. Поза тим нічого там ні цікавого ні сенсаційного не діється.

А як сутоукраїнське політичне плесо? Здавалось би, що серед таких обставин воно не повинно бути нічим загрожено у своєму „по-ідному спокої“ та „зрівноваженій“ поведінці. Однак так не є. Бо є там чейже якісь „специ“ не тільки для боротьби з націоналістичною контрреволюцією, але й ще кращі та прозорливіші специ для винищення і розшифрування всяких „націоналістичних“ ухвал у самій комуністичній партії більшовиків України. Отже саме одним таким найсвіжіше „розкритим“ комуністичним Шерльоком ухилив комуністичний Шерлок ухилив хочемо нині занятися. Наші читачі аж надто добре пам'ятають історію „націоналістичних“ грівів та літературних ухилів пролетарського письменника, комуніста Хвильового і його товари-

шів Досвітнього та Ялового. Йому пригадувати не потрібно. Така собі чисто академічна справа літературного характеру, яку порушив критик і рівночасно письменник Хвильовий, перетворилася там при допомозі комуністичних Шерлоків у немаловажну, першорядної ваги політичну подію. Гасло Хвильового, чисто літературне гасло мистецької орієнтації в літературній творчості не на Москву а на „психологічну Європу“, на найкращі та найбільше викінчені її зразки, спричинило було в наслідках аж кризу в уряді Радянської України та переворот у кількох літературних угрупованнях і їх органах. Прихильника Хвильового Шумського не тільки не стало в уряді УСРР і в редакції „Червоного Шляху“ (там він був головним ідеологічним редактором), але й не стало його на Україні. В обороні засудженого на баніцію Шумського стала КПЗУ, але й її члени піддали остракізмові разом з їхнім речником Максимовичем. Хвильового і тов. усунули з усіх журналів, словом поставили їх в таке положення, що вони, здавалось, навіть в літературі перейдуть скоро в нірвану.

Та всеж так не сталося. І тут треба маленького пояснення. Отже ще раз в Хвильовому відкрили літературного і політичного контрреволюціонера заснував він нове літературне угруповання п. н. „Валпите“ (Вільна Академія Пролетарської Літератури). Це угруповання видавало і свій орган п. н. Валпите (неперіодичний журнал). Коли Хвильового і тов. скваліфікувала партія як контрреволюціонерів, тоді й Вільна Академія Пролетарської Літератури усунула свого основника Хвильового споміж членів, а журнал „Валпите“ вислімував його споміж своїх співробітників. Все було в порядку. Аж раптом все перевернулося. „Валпите“ перебуло якийсь контрреволюційний атентат на свою чистоту, або якусь іншу змову, бо Хвильовий найшовся знов між її членами і літературними співробітниками журналу та ще й до того в товаристві не когонебудь, але бувшого націонал-патріота, літописця національної революції на Україні часів Центральної Ради а тепер „сменовехівця“ П. Христюка.

Пронюхали це комуністичні Шерлоки, прослідкували як стій (поправді це не було так важко) і з місця тараном по контрреволюціонерах з Валпите. Дісталось їм добре. І не можна сказати, щоб „незаслужено“. Бо деж пак!... Хвильовий зв'язався — а Вільна Академія допустила до цього! — виступити під повним своїм іменем на сторінках журналу „Валпите“ (кв. 5), щоби ширити далі свої „шкідливі“ для інтернаціоналізму національно-літературні теорії! Але на тому не кінець! Бо ось його теперішній „ідейний“ товариш „сменовеховець“ П. Христюк теж важився виступити на сторінках тогож журналу з літературною статтею! Та це ще не було б найстрашніше. Найстрашніше в чому іншому, а саме: яка це стаття? та чи вона взагалі літературна? — Отже ні одно ні друге! Словом справа це дуже складна.

В центральному органі КП(б)У „Комуніст“ (га. ч. 7 і 8 за січень п. р.) присвячена їй ціла сторінка Ф.

Тарана. В чімже річ? А ось у чім: Ще в 3-тій книжці журналу „Валпите“ появилася оповідання Г. Епіка під назвою „В осени“. Цьому оповіданню присягнув П. Христюк свою статтю п. н. „Розпеченим пером“. В ній звернув увагу не на мистецьку сторінку оповідання а на його тенденцію.

„Треба виразно підкреслити тут — пише Христюк — хибність та шкідливість того метафізичного підходу до тематики й способу трактування тем, який набрав все більшої сили в останній час і виявляється в тому, що письменники хочуть зобов'язати писати лише про позитивні аспекти життя й лише в так званому, балорому, інтелектуальному тоні. Не замочувати треба нашу зморю, а навпаки — треба розпекати, нагартувати пера наших письменників у боротьбі з якими б то було „темними“ силами“.

Переложивши це на зрозумілу нам мову П. Христюк делікатно протестує проти тих літературних шаблонів, які накидають тамошнім письменникам комуністичні диктатори і підносять Г. Епікові як плюс те, що він у своєму оповіданні тим шаблонам не піддався. Свою увагу присвятив Христюк тому оповіданню, як сам каже, з уваги на тему і з уваги на „постановку важливого питання у сфері художньої творчості“. Якаж це тема і що за важливе питання? В оповіданні Епіка змальовано, як комуніст, член партії, нищить і руйнує життя значимого рядового, не-партійного громадянина УСРР. Тема, як бачимо цікава, та й питання напевно важливе з людського, громадського і навіть партійного становища, а ще більше зі становища громадської та політичної моралі. Член партії, що має зв'язки і впливи між сильними тамошнього „мира“ тероризує та мучить звичайного, неупривіленого і позбавленого всяких прав громадянина! Діється це в комуністичному „раю“, в тілі „єдиної справедливої пролетарської“ держави, що має бути етапом до соціалістичного ідеалу, де буде зрівняння всіх. О, болюче питання порушив Г. Епик, а ще болючіше для комуністів на-світлив його П. Христюк. Пригадайте собі історію трагічної смер-

ти пок. Шербаківського, що нао-жив на себе руку завдяки ревни-лим нещасливим і небажаним на-шим опіці комуніста Овинука, зрозумієте тенденцію, тему і тема-тику оповідання Г. Епіка та його „контрреволюційність“.

Щож це? Контрреволюція — на-же Таран. Це „хвилювання“, це не література а політика і до того ще й яка політика! — твердить і дона-зує він далі. Словом звичайна на-ціоналістична контрреволюція. Бо непокликані ні Епик ні Христюк ш Хвильовий брати в оборону по-кривджених. На це є радянські су-ди! На це є партійні установи! (По-думайте!)

„І паларемма — пише Таран — про цю (тих покритих!) — Рад.) турбуйтесь П. Христюк, паларемма хочуть знати, чому не до цього, то до рук таких постануть е-кземплярів, як Г. Епик, що не зміг ще оперу-вати по нашому, по пролетарському а-ли „розпеченим“ пером. Скажімо і партія і пролетаріат проти того, щоби цими не-вмілими руками брали до себе „розпечені пера“, щоб їм аж спина їх хитіла е-кземплярів спробувати користати їхнім пласом о-мля“.

Кінчить Таран не чим іншим, а ааканком, щоби з Валпите, яка „по-збувається чимраз більше свого літературно-художнього забар-влення, а переростає в політичну організацію зі своїм політичним журналом“ зробити вже раз кінець такеж як з її трьома „мушкетера-ми“ тобто з Хвильовим, Досвітнім і Яловим ну... і з четвертим, новим тепер, Христюком.

Ось як там знов розрухали на-ціональне українське плесо, ось як кинули в нього довшню, щоби ін-тензивніше застухав у ньому жив-чик життя, на те, щоби по тім деж плесо скристалізувалося з тим яс-нішю, тим чистішю і тим тривкішю тафлю національної культури та життя. Словом, не але роблять ко-муністичні шерлоки, не кепсько бо-ють по національних, ніжних, але загартованих струнах і тарани. Тільки так далі, а може комуністи-вкренуть дещо більшого та біль-ше „потішаючого“ для себе з на-ціональних „контрреволюціонерів“.

Перед виборами.

„Кресо-руський“ Ілля Муромец в розі польського локан.

До тих, що читають на голові украї-няського а білоруського селянства, щоби а польський сойм писати „десяток-другої руських виборних людей“, належить РНО („Русское Народное Об'єднання“), всі ті російські помішники і бюрократи, які не-революційно на світні еміграційного жи-ття. Були парські членими і чорносо-темі „д'ятели“ найшлися в тому вигі-ному положенні, що на землях, які на о-снові рижського трактату відійшли до Польщі, у них були земельні посілости. Лікалетвом і рабством до польної поль-ської влади вони придбали польське го-родянство, тоді — як такого городянства відмовляється тисячам української інте-лігенції, і тепер поже — то читають ру-ки по українській і білоруській маляти.

До них, очевидно, приналежали і галиць-кі капіани, той страшний боляк на тілі у-країнського народу.

Російські чорносочені помішники і чи-новники виступають гучно-бучно, як ста-ровинна Ілля Муромец, „обезнужив“ всіх „тутешніх“ прохиваючих в Польщі білорусів, українців, поляків, рос-сій і галицьких-бучанів. — Ах, ах, ах!

ших себе руськими по національності, изьку ілі культуру“.

Ось, на яких струнах грають „кресо-руський“ Ілля Муромец. Український на-род — це для них „гайдамаки“. „Кресо-руський“ йдуть до виборів „самосто-вельно“. В окремі брошури виступають вони, чому не йдуть з більшою непо-льським народом. Бо польські народи об-ла-дують „лише об'єднаність з польським го-сударством“. А яких ніколи неспівати до польськ і „польського го-сударства“ не-має, тому їм в польських народах не по до-розі, тому вони виставляють „самосто-вельний руський сенс“. дами руські по-слади соотвѣтственное го-сударство своїх собствених руських представителів в Се-ли и Сенат“.

„Кресо-руський“ виступають теж, чому вони „не блокуються з УНДО“, чому? Просто, бо то самостійники „австрійської школи“.

„Не любив я малоруському народу, живу на Україні, а ненавидів я Рос-сію і ко-всему руському руководити укра-їнцями австрійської школи, об'єднан-цями в Удлах и Сельроблах“. Українці хотіли віддати Україну від Росії і перенести її на „літвеську провінцію“. Вони є „літвесь-кой в бучах восток Польщі“.

НА НОВО ВІДКРИТІ КОМНАТИ ДО СНІДАНЬ ФІРМИ "ЗАКОПАНЕ" — А. МООР І Й. СТАХОВІЧ

від нижнього дня будуть ведені під зарядом п. Густава ВАГЕМАНА, довголітнього управителя ф-ми Мусилівч І Янік. — Вибагливий буфет, великий вибір студених і гарячих перекусок.

1418 1-4

Тані піснотні пастути про Українське Нац. Демокр. Об'єднання "кресово-руські" чорносотенці. Ім — мовляв не по дорозі з УНДО-ми і бльоком непольських народів, але промовчують факт, як то вони запобігали ласки у керівників бльоку непольських народів, як прохали голову Об'єднання д-ра Дм. Лещицького, щоб їх прийняти до бльоку. І коли українці рішучо спротивилися участі "кресової" чорносотенщини в бльоку непольських народів, тоді Ілі Муроми заявляють, що вони "не блокуються".

Підходивши для "кресово-руських" є "доміковані" польські партії, так називаються зидки, котрі так же як ми бачимо свою ціль: видат в удальщенні кохання в краї і у величчій благосостоянстві населення. Але з ними вони не йдуть, хоч це "партія крупних собственников, польських поміщиків", бо вони не знають "голодних русських людей". Не можуть "кресово-руські" йти з "Визволенням" чи "Хлопським Сторонництвом", а тим більше з ППС.

Крім цих партій є ще в Польщі партія Маршала Пилсудського з "Клубом Праці" в центрі. Из всіх польських партій це найбільше підходяща для нас.

Та "Клуб Праці" і Пилсудський рахується лише з сильними, а "руські" слабкі.

Про яких і скритих більшовиків не доводиться говорити.

І тому "Русское Народное Об'єднання" яке до виборів "самостоятельно", і тому виступає в ролі польського локая, щоб розбити українські і білоруські голоси, щоб вибрати "десятки-другі русських виборних людей", які перед світом свідчили би, що українці і білоруси не є самостійними народами з природними аспіраціями, тільки — що це якась мішанина "білорусов, українцев, польшуків, росіян і галичан-русинов", які разом складаються на "єдиний і невіддільний руський народ".

"Русское Народное Об'єднання" акулі з "Галицько-руською Організацією" має подібне завдання: розбити українські і білоруські голоси, щоб тим чином унеможливити вибір польських кандидатів на "кресак" — і на випадок вибору "руських со-

циальних людей" у посли і сенатори пера пілми світом продемонструвати, що нема українського народу, а є лише темна, невідома маса без імені, без традицій, без виразного обличчя, без самостійних змагань, а є лише будівельний матеріал для єдності "дисполітського" і єдиного "русського народу". Але це піснотні дзвічки мінувшини, це ширша мета, а тимчасом "в ширших границях польського господарства поляк і руський пусть жинаут как два брата, как свободный со свободным, равный с равным".

Українські маси у виборах засвідчать, що "кресово-руські", ці блудні лицарі чорносотенщини і "єдиної, невіддільної", не мають чого шукати на українській і білоруській національній території. Польський "кресовий" фронт у Галичині і в останніх днях захитався. "Санаційні" органи лютують на шехполяків, які пілким чином не хотіли згодитися на приєднання "кресових" польських лист до державної листи "Безпартійного Бльоку співпраці з урядом". Медіаторство християнської демократії не дало позитивних вислідів. До згоди з урядовим бльоком схилилися п'єстиці і християнсько-народні, тільки силки вперлися, не хочачи нічого попустити в користь уряду. Та, як заявляє "Слово Польське" — "істнує дельна, хоч мала можливість, що не зважаючи на все (себ-то на всі перепони—Ред.), до порозуміння прийде. Мандатом справи майже зовсім уагідною між представниками обох сторін, а щодо спірної kwestії — одишки, на якій розбилися переговори, то не є виключене, що поведеться досягнути нове рішення миродатних чинників".

На вський випадок, налії на розвал польського фронту є безосновні. Не зважаючи на всі перепони й опір шехполяків ("санацій" зважає далеко посумену компромісності), порозуміння польських партій на терені Сх. Галичини запевнене — як не генеральне, то окружно локальне. Правдоподібно на основі партійного ключа поодинокі округи в Сх. Галичині будуть поділені між три державні листи: 1 (Безпартійний Блок співпраці з урядом), 24 (Кат.-нар. блок) і 25 (Кат.-лодзький блок). Таким чином, не творячи фор-

мального загального блоку, польські партії в тихому порозумінні не будуть конкурувати в поодиноких округах. Сяк чи так, а вислід буде такий, що польські голоси будуть скупчені, а українські розбиті між безліч лист партійних, станових, куртових і навіть особистих. Найвищий час, щоб й ми чогось навчилися, щоб не було запізно.

За океаном.

Цінне видавництво.

Накладом Українського Народного Союзу вийшло перше число квартальника п. з. "The Ukrainian Juvenile Magazine". призначеного для тих дітей, що належать до його молодечого департаменту. Таких дітей, забезпечених в У. Н. С., є понад 12.000 і дуже добре зробила централь, приступивши до видавництва отсього журналу для дітей в англійській мові. (В англійській тому, що більшість наших дітей в Америці вже не знає або знає слабо українську мову, тому ні українських газет ні українських книжок не читає і швидко винародовлюється). В першому числі отсього цінного журналу, що повинен сповнити велику місію серед молодого українського покоління за океаном, підібрано весь матеріал так, що він своїм змістом дуже добре підходить до дитячої уяви й розуму. Є в ньому наші поезії, наші казки, веселі оповідан-

ня, жарти, загадки, логіголовки, є й цікаві вістки про славних і асуджених українців, є й оповідання про те, як українські козаци ходили в похід на турків. Словом: новий наш журнал поставив собі за мету виховувати в привязанні й любові до свого народу діти наших емігрантів в Америці, тому треба йому побажати з серця якнайкращих успіхів у його праці. Цей журнал дістають діти-члени У. Н. С. зовсім безплатно (інші платять за число 25 центів, річно 1 дол.), тому він повинен стати посередником в національному освідженні між дітьми, що є забезпечені в У. Н. С. й дітьми цілою української еміграції в З. Державах.

З діяльності "Об'єднання".

В місяці грудні мало Об'єднання українських нац. організацій з осідком у Філадельфії 6.054.26 дол. приходу. З тої суми вислано на потерпілих від повені у краю 3.150 дол., на інвалідів 1.000 дол., на Рідну Школу 400 дол., на сирітські захисти у Львові, Перемишлі й Кутах (по 100) 300 дол., на вибори 250 дол. на фонд "Р. Школи" в Америці 100 дол., на допомогу страйкуючим майнерам 100 дол., на політ. в'язнів 100 дол., на Т-во "Просвіта" у Львові 100 дол., на чит. "Просвіти" в Камініці Лісній 106 дол. і інші дрібні жертви.

На виборчому фронті.

ПЕРЕДВИБОРЧИЙ ПІДГОТОВЧИЙ РУХ У КРАЮ.

ВИБОРЧИЙ ОКРУГ 49. (САМБІР).

Повіт Ліска.

Дня 29. січня відбулись передвиборчі збори в Устринях Горішніх при чисельній участі селян місцевих і доколичних сіл Волосатого і Бережок. Справу соймових виборів і вагу сучасної хвилі восторонню злеував присутнім голова місцевого виборчого комітету о. В. Три-

пельний. Зібрані ухвалили резолюції за масовою участю у виборах і господарством на листу, яку поставити Українське Нац. Дем. Об'єднання.

ОКРУГ 51. (ЛЬВІВ)

Жовківщина.

Дня 22-го січня ц. р. відбулися в Метепиші два віча. Віче в Мостах Вели-

М. ВОЗНЯК.

Іван Белей в зносінах із Олександром Кониським.

(Докінчення.)

Друга річ: лаші, не ширі, не сталені ще народовні, а такі, що лаші прихильнось до нас, жалуються, що українські писателі мусять уживати фраз "тривіальних", по-трохи різних, яких не уживають писателі н. пр. польські, чеські, а без котрих, правду казати, обійшлося-би. (Се вплив московської мабуть літератури.) Так н. пр. в Вашім ескізі приходить: "Енорав огирем іде до громади" — "На те й мої штани в залуто" — "Цимбалістий розпустив свої халляки" — "Мне халляки, наче сучка в човні" — "Я з мого підсвічника стрижча" — "Розумний даче Беркові штани" і т. д. Ви скажете, що се з народних уст. — добре, — але у нас селянин при інтелігентнім чоловіці ані одної такої фрази не скаже, — а як уже конче мусіа-би, то сказав-би: "шануючи сонічко святе, образи і Вас яко чистішкі: сучка, штани, огирем, підсвічник і т. д." Може бути, що Ви, Добродію, висмієте мене за такі замітки, — але, по перше, тут не йде про мене, а прийму річ однаково, чи з тими додатками чи й без них, а йде о ширшу публіку, котра не любить чи не приваля, як хочете, до "тривіальності" (се єї слово), — а по друге, Вас, Добродію, галицька читачка публіка дуже любить і поважає, а тільки то одно Вам закладає, що часом ки-нете якусь фразу, котра, як кажуть, "тривіальна". А я спитую: чи остаточно без того не обійшлося-би? Чи тайр на тім що стратить? Я гадаю протинно: аніскає і сам собою, і в очах публіки нашої.

З такими лише маленькими змінами що-до яанка і з виконанням деяких фраз я готов з найбільшою Вам дякою друкувати Ваш знаменитий "Казенний млин" і далші Ваші ескізи в фейлетоні "Діло". Що-до передруку (я той лист десь затримав, тож уже добре не тямлю Ваших умов), то прошу Вас, Добродію, порозумітесь уже з п. Галд(млоу)чем, лота вельо, м'яж ластові і через мене. Я до фінансової сторони видавництва не маю ніякого права, впрочім і в таких ділах і непорядний, і хорий. Сподіваючись від Вас, Ласкавий Добродію, скоренної відповілі, і присилки дальших Ваших ескізів (коли єсть за що, — то полате мене!), остаю певно одним з найширіших Ваших друзів і почитателів Вашого таланту і Вашої праці.

Іа. Белей.

З двох останніх листів Белей до Кониського лист із 18. вересня 1899 р. звертався з таким проханням до нього:

У Львові, дня 18. н. ст. вересня 1899.

Високо-Поважаний Добродію!

Даруйте, Високо Поважаний Добродію, що я буду такий силний занепокоєти Вас одною орудкою, але не маю ні до кого удатися в Київ, то мушу до Вас, хоч Ви, як чув я, не зджуєте тепер на очі і потребуєте спокою. Тільки-ж орудка моя не Бог зна яка. Ото в Росії, як ми читали в газетах, анішда якась повість "Богданів Хмельницький" якоїсь жінчини, мабуть Рогової. Тут у Львові ніде єї не добудеш, а спрваджувати через книгарню довго-б дуже потривало, так я осмілююся просити Вас, Добродію, щоб Ви зводили там у якій книгарні у Київ купити її за свої гроші і чини-скорше прислати на мою адресу. Різночасно писемом прошу звістити мене, як Ви при тім будете мати кошти, а я зверну Вам.

Сподіваючись, що Ви, Добродію, не одмовите мой просьбі, остаюсь з глубоким поважанием

Іа. Белей.

Кониський відповів, що він готов був з дорогою душею послужити Белеві й післяти бажану книгу, але вона вельми дорога й нікчемна, а до того для дітей. А в тім, як конче потрібна, хай Белей звернеться до нього або просто до Оглоблина.

Останній лист Белей до Кониського піддавав ось яку ліквідацію складу "Порваної нитки" Кониського, що лежала в Белей:

12. (24.) VIII. 1899.

Високо-Поважаний Добродію!

Ваша комедія "Порвалась нитка", надрукована в р. 1894, лежить у мене до нинішнього дня і ніщо мені з нею робити, бо она не моя власність і Ви нічого не розпорядили, що з нею зробити. Правда, з Вашого поручення я свого часу якусь частину накладу дав був д-рові Олесницькому, — що він з тим зробив, не знаю, — але решта лежить у мене.

Школа, щоб Ваша праця так залежувалась, для того отсе пишу до Вас і разом осмілююся запроєктувати, щоб Ви "Порвану нитку" (на скільки єї осталося у мене) дарували товариству "Просвіті". Коли згодиться на те, я зараз усе передам "Просвіті" і поручу Видавці єї — вислати Вам покітovanje, що від мене дістала.

Відписуючи мені, не забудьте, Добродію, долучити листку і про те, як Ви ся маєте, чи вже зовсім подужали, і над чим тепер працюєте. Сердечно бажаю Вам доброго здоров'я і сил до праці на довгі-довгі ще літа і остаюсь з глубоким для Вас поважанием

Іа. Белей.

На свій лист одержав Белей відповідь із 29. (17.) серпня: "З мою "Порваною ниткою" робіть, що хочете; куди повернете, я на все згоден; а коли візьме її собі на користь "Просвіта", —

то радніший буду". Нарікав, що з Відня попривозили наші люди сумні звістки, напр. про Романчукове прямування, "тай взагалі про Ваше Діло, аж сумно слухати". Це очевидно відгомін боротьби з "новим ерою", а новояерський відомині один із перших саме тягнув Кониський. Тому й не багато міг сподіватися Кониський успіху зі свого нового листу з 1. вересня (20. VIII), де до-раджував дати в "Бібліотеці найзнаменитіших повістей" повість Потапенка "На діявствительной службі", бо між иншим, "вона показує нам українського попа такого, якого нам треба". Переклад повісти мав зладитися під редакцією самого Кониського. Далі питає, чи "Діло" не дасть місця ще місяця на один фейлетон із оглядом видатнішої російської журналістики в роді того, що було раз чи двічі в "Правді".

Дня 8. березня (24. II.) 1893 р. записав Кониський такий "Лист до редактора "Діла": Деякі обставини примушують мене заявити, що з 1. січня сего року я не посилав ні до одної галицько-руської часописи друкувати ніже одного слова; що й на далі не посилатиму, бо вважаю свою літературну працю на віки скінченою; і що, на-решті, вислані ще торік і позаторік мої праці до "Зорі" — я просив не друкувати опріч Подорожі. Причиною тому прошу вважати ніщо більш, як мій недуг. Кониський-Перебендя". Та не зважаючи на це під вражінням смерті кирило-методієвського братчика Пильчикова й лірика-байкаря Леоніда Глібова повідомляв 11. листопада (30. X.) 1893 р. "Діло", що сподівався "подати небавом ширші звістки про жите отсіх наших славетних робітників".

Не можна в короткій статті вичерпати усього матеріялу, що міститься в кількадесятих листах Кониського до Белей й ще до деякого з керівників "Діла". Те, що подано тут, указує й на вплив Белей на Кониського в справі його писань, навіть белетристичних, не тільки журналістичних, і дає матеріял до життєпису Белей й Кониського, а не менше важне для історії "Діла", в першій мірі його зв'язків із Наддніпрянщиною

них почалося в год. 12 в селі Народного Дому. Присутніх около 1000 громадян. Вітам проводив п. Алісевич. Відкриття УНДО-ня селівина з Підкаччя Гр. Скасків виголосив реферат, в якому описував сучасне політичне і господарське положення українського народу і налягував на вирішення роботою платних наемників, яких цілком є раба буть єдині і сали нашого народу. Селівина з великою увагою вислухали реферату, який дуже різнився своїм епохом і ширістю від критичних і демагогічних промов, які доводилося їм чути від селівинських атажків. Розумні і поважні слова промовця розвіяли неоптимізм, посіяний ворогами української національної ідеї в їх душі і понизили до прагматичного. Вітам закінчив несподіваний організатор Мостів о. дов. Гірях.

Друге віце відбулося того самого дня в селі Реславці в селі читальні „Промисли“. Присутніх около 300 селян. Проводили вітам селівина Михайло Скрипчук і Андрій Левків. Реферували представники УНДО-ня Гр. Скасків, який пояснив програму УНДО-ня і його амагання до укладання аспірації нашого народу. На селі було також вітам представників селівин, які закликали вже були між собою свій виборчий комітет. Пан Скасків відповів на всі їх, часто недоречні запити і нападли так влучно і переконувало, що вони всі змішались і вкінці всі самі дякували йому за те, що приїхав до Реславця. Селівин промовили різницю між критичними промовами таких селівинських атажків, як Зайці і Педухаті, які намагаються тільки до підняття всіх національних святощів, а широкі заклики їх брата селівин до творчої праці. Вони самі поставили внесок виборчий виборчий комітет УНДО-ня, що і виконало, та просили заохочуватися їх сторонами, до всієї палехаті збирати собі таких людей до своєї партії і ніхто творчу роботу цілого десятиліття.

Угнізичина.

В останні дні відбувся тут ряд передвиборчих вітам, на яких реферували інж. Коринно Целевич і так: Дня 15. січня в. вітам в Муратичах, учасників около 300, проводив о. Ломатин Микола. Промовляв також п. Корчинський о. Носівка. Дня 16-го січня в. вітам в Носівці. Проводив о. Чайківський. Дня 17-го січня вітам в Корчмі, учасників около 150, проводив о. Чайківський. Дня 18-го січня вітам в Корчмі, учасників около

200, проводив о. Вахляський і сел. Бродж. Дня 22-го січня вітам в Шалатах, учасників около 180, проводив селівина Микола Тихонюк. Вітам вітрив о. Чайківський. Дня 23-го січня вітам в Угнізичі, присутніх около 200 селян, проводив сел. Ялішків. В останній дискусії збирали голоси п. Гр. Оннішків, Валян Мартин, Теодор Воловик, Михайло Віта і ін. Дня 24-го січня вітам в Тарношні, учасників около 80. Дня 25-го січня вітам в Керосі, учасників около 200, проводив сел. Атан. Дзуні. В дискусії збирали голоси п. Гр. Оннішків, Андрій Сайчук, Теод. Маур, Вол. Бас, Дм. Пігура і ін. На всіх вітам ухвалено голосувати на листу Українського Нац.Дем. Об'єднання.

ОКРУГ 52. (СТРИЯ).

Снільщина.

Дня 20-го січня п. р. відбулося передвиборче вітам в Снільщині. Вітам, де були присутні селівини: Імелішків, Корчин, Крушельниць, Соціт, Урич, Межибродж, Побук, Тимішків і Снільський. Присутніх около 1000 осіб. При були також делегати зі Скольного о. М. Пригулак і Осип Ткачук. Виборчий реферат виголосив кандидат на посаду дир. Осип Ткачук зі Стрия. Його промова попала до слуху серця наших селян, які часто переривали бесіду оплесками і гучним „даваа“. По рефераті не виступав ніхто з снільщинин збирати голоси, навіть радикал зі Стрия п. Рудницький, які п. Заревич в Снільщині. Вся маса народу явилася за партією УНДО-ня і ухвалила голосувати на листу ч. 18. Мусимо подати, що вітам на приїзді, вже вітам ухвалення резолюції, виступи було розв'язано поліцією через нещасливий виступ недужого студента Калинського.

ОКРУГ 53. (СТАНІСЛАВІВ).

Заболотівщина.

Дня 21-го січня відбулася передвиборча довірочна нарада Заболотівщини в селі Тулушів. На збори явилися громадяни поблизькі селі Хайбичина, Боршів, Кілікова, Зібрівщини, Олександрів, Домеча, а також Заболотова. Реферували кандидат на посаду з рамені УНДО-ня ред. Палів Дмитро, який представив сучасне положення українського народу, звернувши увагу на руйнівну роботу селівин, особливо в заболотівському повіті, представник незалежності, домішньої так сильною радикальною партією і повсюди програму партії Українського Нац.Дем. Об'єднання та цілком близьку на-

ціональних неспівня. Розвивавши ознаки демократії, після цього на пропозицію п. Петра Загребинського о. Заболотова ухвалили кандидатуру на посаду о. Заболотівщини в особі сел. Миколи Лішук і о. Юліана Кіселевського ухвалили резолюції, якими збори висказують повну довіру Проводові УНДО, одобрюють листу кандидатів на 53 округ і ухвалюють кандидатуру сел. Миколи Лішук, якого просять помістити на окремій листі 53. Голосили зауважити, що селівинських агітаторів, як Вакалюк і Липиш, Рогі з Заболотова і ін. пробували підставити на селі, щоб своїм переском уловити ламіанства. Тулушівські селівин дали їм наложу підправу і не пустили їх на збори.

Отинійщина.

Дня 22-го січня п. р. відбулося в селі Молодишіві передвиборче вітам з рамені УНДО-ня. Проводив сел. Ст. Соловчук. Реферували делегати Повітового Комітету д-р Т. Шеніко, який ясував виборчу організацію і пояснив програму УНДО-ня протиставляючи її програмі селівин та ін. партій. В дискусії збирали голоси селівин з Молодишів і присутні громадяни села Селівин. При кінці вітам ухвалено резолюцію, в якій постановлено віддати голоси лише на листу УНДО-ня.

ОКРУГ 54. (ТЕРНОПІЛЬ).

Борщівщина.

У всіх громадах борщівського повіту явилися в дні 15. і 16. січня в селі, де були присутні виборчі листи до союму і селівини поліції і представили списки виборців, котрих, на їхню думку, належить закріпити в лист до союму, що вони були селівини, а тим самим в пов'язанні голосу. Списки ці були заздалегідь приготувані і внесені поліцією щойно в дні останніх днів виборчих до виборчих списків. В громаді Олександрів внесено цей поліційний список щойно 17. п. м. і лише цього дня об'єднання поміся його приїхав і позаставляв до думки висловлювати. Вітам і представники об'єднання комісії на запит, чому вони такі нерозумні організації виборчу поліційні рекомендації приймають — дають відповість, що „так мусить бути, бо так каже поліція“. — Проти неусуспішних рекомендацій (рекомендації навіть такий, що були за австрійських часів нарані за обидві часті) внесли громадяни устні спроти до протоколу. Громадянство дуже задоволене такою поведінкою поліції, тим більше, що цього рода акція на участь поліції у виборках зовсім не передбачена в об'єднаною організацією. До поліції відносно придушено також місцеве старство. Відмовляючи всім нашим організаторам передувати в прихильну поведінку.

Отже тепер, коли свобода зборів та агітації є законно дозволеною у більшій частині міст, які зазвичай — борщівське старство інтерпретує ці закони на шкоду українців. Одиночними партіями, що тіматися свободи рухів в Борщівщині — це хайбичинські селівини. Навіть віддати про громадський справу, які урядують місцеві Сімейські Господарі в забороні.

Теребовельщина.

На день 22-го січня п. р. скликала повітова організація УНДО-ня передвиборче вітам в Могильниці. На цей самий день заповів був вітам також д-р Мішко, адвокат в Теребовелі, котрий являв перед нами виборами почав в повіті „створити“ радикальну партію, якої досі в повіті не було. Вітам виповідає радикальними не відбудови, бо вони радикали не приїхали. Не зважаючи на обіцянку на площі перед громадською канцелярією зібратися велика маса народу в Могильниці і селівинського селівини Романівки. Всіх учасників було понад 1000 осіб. Вітам отворив п. Жароський, почав збирати голоси о. З. Кузьма, катехит в Теребовелі, пояснюючи програму УНДО-ня і піднявши шкідливу роботу партій, які розбавляють один національний фронт. Далеко збирали голоси селівини Заставиний, Жароський, Терлецький та ін. почин вітам ухвалила наступну резолюцію, яку одобрив і прийняв програму УНДО-ня та закликав своїх до віддання голосів тільки на листу УНДО-ня. Далеко висказує свою погорду для всіх селівинців, що розбавляють народні домліть національний фронт.

Дня 25-го січня п. р. відбулося виборче вітам УНДО в Гумині. Селівини були також селівини зі селі і Малова. Учасників около 700 осіб. Промовляв п. Заставиний, Крушельницький та ін. — Дня 26-го січня досі передвиборче вітам в селі: Острівці, Застіпача, Сілівка і Зубів. Реферували. На обох вітам ухвалено дозволу партії УНДО-ня і ухвалити тільки на листу неї. В Острівці була спроба з 6 літ і польського стронізму, що розбавляла вітам. Зі стронізму, якого промовляв знаний демагогічний. Однак жінки закричали йому домішні.

ОКРУГ 55. (ЗОЛОЧІ).

Буськ.

Дня 24-го січня п. р. відбулося виборче вітам в Буську. Виборчі листи до союму і селівини поліції і представили списки виборців, котрих, на їхню думку, належить закріпити в лист до союму, що вони були селівини, а тим самим в пов'язанні голосу. Списки ці були заздалегідь приготувані і внесені поліцією щойно в дні останніх днів виборчих до виборчих списків. В громаді Олександрів внесено цей поліційний список щойно 17. п. м. і лише цього дня об'єднання поміся його приїхав і позаставляв до думки висловлювати. Вітам і представники об'єднання комісії на запит, чому вони такі нерозумні організації виборчу поліційні рекомендації приймають — дають відповість, що „так мусить бути, бо так каже поліція“. — Проти неусуспішних рекомендацій (рекомендації навіть такий, що були за австрійських часів нарані за обидві часті) внесли громадяни устні спроти до протоколу. Громадянство дуже задоволене такою поведінкою поліції, тим більше, що цього рода акція на участь поліції у виборках зовсім не передбачена в об'єднаною організацією. До поліції відносно придушено також місцеве старство. Відмовляючи всім нашим організаторам передувати в прихильну поведінку.

мих. Рудницький.

Книжки, що ждуть на нас.

Не вілжно зловживати педагогією в літературі. Стільки разів доводилось у принагідних статтях пригадувати людям нетікані книжки, що врешті їх мавено прийшло і до мене. „Скільки нас жде на тебе місяцями, роками, — скільки разів ти присягав нам у глибині своєї душі розкрити нас ось-ось, завтра, за тиждень, за місяць... і ажже?“

Мої незнайомі чи здалека знайомі друзі принашкі мовчки на полях — хаті, кінгари, бібліотека! я віддавна винен вам відповідь як ануватець. Нині скажу вам по широму. Забагато вас уже назбиралося і краще справу поставити рубя, ніж жити з докорами совісті. Ні, я не повторю вам усіх тих виправдувань, якими звільняли себе від вас на віки люди, що не мають двох найрішніших вартостей сучасного життя: грошей ні часу. Ні, я — багатий; куди не глянь простягається добродійна рука, що тисне мені книжку в руки з проханням: „прочитайте“, а час не грає ніякої ролі в наших серцях.

Та ось приходить він себто час, коли навіть і не подумавши про його вартість, починаєш мизохити вибирати між вами, книжками. Чим більше вас знаєш, тим обережніше придивляєшся вам, наче людям. Не із потуванням Фавста, що пересидувши тисячі вас, побачив, що є такий-же розумний як передішні; і не з гордошами тих, що не відрізняєш від людської думки, відірвали наші „Книгу життя“. А з пошани для вас. Кожна із вас спокушає ілюзією сном і змагається забути

про той рай, з якого ми ще всіх зблук не пообтрушували. Між обідом і лекцією, часописом і засіданням, вечером і сном є завжди дошть часу, щоб взяти під руку одну із вас як привабливу химерну. Але передтим і після цього що?

Ех! ви певно знову гадаєте про час. Скільки часу треба, щоб голова обертом пішла від двох-трьох нечуваних поглядів? Скільки часу треба, щоб доперішній ваш світ вам замітився і притомом у горю аявся? Книжка є в нас надеремне жіночого роду. Відкрити її чар, красу, таємність, оригінальність, тисячі переливи примхливості, що дають насолоду відгадувати її, розумити або й не розумити зовсім, а тільки держати в своїх руках і згодом мріяти про неї — на все це не треба аж... часу! А коли й треба його більш як лишилось нам ще жити то час є нічим у порівнянні з тим дивним невідомим серпанком, яким він укриває свою наготу, тремтючим усіма колірами, незаписаним цілим годинником ні сейсмографом, так глумливо названим — мов години король із казки Андерсена! — настроєм.

Із сотні книжок, що стоять у моїх бібліотеці і роками моргають до мене, може тільки одна є така, яку я міг би взяти тепер у руки, тому, що вона відповідає ритмові моєї теперішньої думки та серця. Якто я міг би її взяти, тоді тих кілька думок, що бється із словами, мов риба об лід, попало би в сіть, яку давно добув із глибини життєвого моря якийсь досвідний рибалка і я побачив би, що вони — тріпочуться і їх треба... взяти, а вже згодом присмажити, віддати добрим соусом і подати вам на тарілці. Якби ми могли знаходити книжки менш-більше так само як ми знаємо їх у

школі, на кожну годину іншу, а якщо-обдуману рішучістю, — менш-більше як ліки на означену недугу — тоді ми може й не вгадали би ніколи і — яке щастя! — лхались би їх як колись школи, а нині лікарів.

З усім тим: ми знаємо, що між палітурками книжки збережений екстракт душі якоїсь людини, яка з доброго дива повіє на нас леготом, що лоскоче наші нерви пахощами сильнішими ніж наша воля та пуга, що приковуєть нас до нашої будищини. Порив? бажання плисти до нових берегів? Нехай це все кінчиться тільки мрією. Та що є сильнішого як мрія для людини, що не має змоги жити нічим кращим? Зачинена книжка пригадує неодному з нас зачнене життя.

Читати книжку на те, щоб знати, чим живуть інші? Яка жорстока цікавість! Пригадувати собі, що ми самі не живемо, а могли би, якби...! Якби на нас ждало справді яскраве життя, ждали би й книжки, що звуть до нього. Не пірште? Продайте одного ранку все, що є вашим майном, до книжок включно, і пойдіть в який великий світовий центр. Не пірште там нового життя, але коли приглянетесь йому, віднайдете напевне двох-трьох сиріх на око людей, навіть земляків, які продовжують своїм життям нескінченні глави якоїсь чудесної чужинної книжки.

Сотні разів чув я від своїх земляків задріжаним: „ах! які ви щасливі, що можете читати книжки в чужих мовах!“ Я відповів їм: „ли ви визначили одну мову більше, дістаєте одночасно за це 24 години додатку на день?“ Так сказав я тоді, коли почув над собою святий обов'язок життя знати ще пів сотні архітектур більше. Нині в снігах би їх...

треба перечитати в першій північ життя, щоб друга половина стачила на передумання їх, вчитання наново та продовження власної будищини? Бо найбільш скільки книжок, що ждуть на нас не та, яких ми не читали, а до яких ми повинні вернутись, і би переірити, чи спомини залині нами не кридять нашої те рішності.

Вибрати книжку це так само як вибрати друга. Усе те не передбачене, чого не схопить ніс ніяка наука, знане випадком, зазане із щастям зустріти саме таку, а не іншу людину, в даній мент, у даних обставинах, повторяться за кожним разом, коли між тисячами книжок простягаємо руку до одної. Повторяться вона для тих, які відчувують те, що казав Уйтман: „коли торкаюся книжки, торкаюся людини.“ З літами ми стаємо шораз більше нездовірливими до нових друзів. І вони до нас. І тримаємо їх шораз більше. І шораз частіше гадуюмо тих, з якими ми вірили, що на нас жде тисячі книжок — тисячі нових світів. Нині ми хотіли би зустрітись із одним-двома, що рішили про нашір нашого життя і ще раз передумати з ними те, з чим вибрались жити.

Але коли ми найшли в якій новій книжці друга або в новому другові книжку, хотіли би всім давнім позаванитись ними як неможливою пригодою і подякувати їм, що вони довели нас до неї. Книжки ждуть на нас часто тому, що ми не маємо з ними поділитись ними. Други невідомі нам, затрачені в мільйонній знебараленій юрбі, ждуть десь на нас, може тільки тому, що ми не найшли в пору книжки, яка дала би нам змогу їх відкрити.

0 214 142 228 346

В неділю дня 5. II. 1928 в год. 10 рано
п'ятьма клас. Дому при вул. Сулейманово
4, 21 відбулась анкета студентів
(членок Сели) Студенток і тих, що пово-
що не є членами до неї) в справі само-
стійного Товариства Студенток. На по-
рядку дня: Відчитання і затвердження
статута. Просити і тт. Студенток о го-
ловну участь. — Після анкети відбули-
ся вибори складу Секції Студенток* —
Т-ні: Ступа, Гром,* у Львів, — Маврина
Кращів голова, М. Болгарина секретар.